

USTAWA  
z dnia....2016r.

o sprzedaży żywności przez rolników oraz zmianie niektórych  
innych ustaw

**Art. 1.** Ustawa dotyczy produkcji, przetwarzania oraz sprzedaży żywności, prowadzonej przez rolnika.

**Art. 2.** 1. Sprzedaż żywności przez rolników jako końcowy etap procesu produkcji i przetwarzania przez rolnika żywności jest naturalnym prawem, które przysługuje rolnikowi z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego.

2. Sprzedaż żywności przez rolników stanowi bezpośrednią dostawę **produktów produkcji pierwotnej/podstawowej** do konsumenta końcowego lub lokalnego zakładu detalicznego bezpośrednio zaopatrującego konsumenta końcowego w rozumieniu art. 1 ust. 2 lit. c rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE.L 2004 Nr 139, str. 1) oraz art. 1 ust. 3 lit. c rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego.

3. Sprzedaż żywności przez rolników jest prowadzona w małych ilościach.

4. **Żywność produkowana przez rolników, spełniająca warunki określone w ust. 2 i 3 nie jest objęta zakresem rozporządzeń (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE.L 2004 Nr 139) oraz rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego.**

5. Minister właściwy do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) maksymalne ilości poszczególnych rodzajów żywności, które mogą być sprzedawane przez rolników;
- 2) zakres i sposób dokumentowania ilości poszczególnych rodzajów żywności sprzedawanej przez rolników

- mając na względzie specyfikę tych produktów oraz realizację celów prawa żywnościowego.

**Art. 3.** Ilekroć w ustawie mowa o:

1. „rolniku” – należy przez to rozumieć osobę, o której mowa w art. 6 ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. z 2012 r. poz. 803 ze zm.),
2. „gospodarstwie rolnym jest to gospodarstwo rolne w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 2014 r. poz. 121 ze zm.),
3. „sprzedaży żywności przez rolników” – należy przez to rozumieć sprzedaż **nieprzetworzonych i przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy** produktów roślinnych i zwierzęcych/**produktów produkcji pierwotnej** pochodzących bezpośrednio z własnej uprawy, chowu lub hodowli lub uzyskiwanych w ramach pszczelarstwa lub pasterstwa, dokonywaną przez rolnika, jego najbliższą rodzinę

lub osoby zamieszkujące na stałe w gospodarstwie rolnym,

4. „podstawowe zasady higieniczne” - należy przez to rozumieć następujące zasady:

- 1) miejsca, w których przetwarzana i przechowywana jest żywność powinny być sprzątane przed rozpoczęciem i po zakończeniu produkcji;
- 2) w miejscach, o którym mowa w pkt 1, nie powinny przebywać zwierzęta ani osoby niepowołane;
- 3) naczynia i urządzenia wykorzystywane do produkcji żywności powinny być utrzymane w czystości.

**Art. 4.** 1. Dopuszczone są w ramach sprzedaży żywności przez rolników wyłącznie produkty żywnościowe:

- 1) bez sztucznych i identycznych z naturalnymi dodatków,
- 2) przetwarzane na terenie własnego gospodarstwa rolnego,
- 3) z oznaczeniem dotyczącym adresu gospodarstwa,
- 4) z podaniem wykazu składników produktu,
- 5) pochodzące z własnych upraw, chowu i hodowli z gospodarstwa rolnego.

2. Do przetwarzania żywności mogą być stosowane naturalne konserwanty oraz przyprawy.

**Art. 5.** 1. Sprzedaż żywności przez rolników następuje wyłącznie:

- 1) w miejscach, w których produkty zostały wytworzone,
- 2) w miejscach zamieszkania sprzedającego lub kupującego, a w szczególności w zakładzie detalicznym przy gospodarstwie rolnym,
- 3) na targowiskach oraz targach,
- 4) na festynach, wystawach, dożynkach, zlotach, koncertach i innych publicznych wydarzeniach za zgodą organizatora,
- 5) w handlu obwoźnym i obnośnym,
- 6) wysyłkowo **do konsumenta końcowego**,
- 7) przy drogach na prowizorycznych stoiskach za zgodą zarządcy dróg lub właściciela terenu,

2. Sprzedaż żywności przez rolników **do lokalnego zakładu detalicznego bezpośrednio zaopatrującego konsumenta końcowego** może być prowadzona na terenie województwa, w którym położone jest gospodarstwo rolne oraz w województwach sąsiednich.

**Art. 6.** 1. Domniemywa się, że skoro rolnik jest w stanie zapewnić bezpieczeństwo żywności oraz zapewnić warunki higieniczne dla produktów do spożycia w ramach własnego gospodarstwa domowego, to jest również w stanie w ten sam sposób przygotować produkty przeznaczone do sprzedaży.

2. Przetwarzanie produktów żywnościowych przeznaczonych do sprzedaży przez rolników powinno odbywać się w pomieszczeniu kuchennym lub w innym odpowiednio przystosowanym do tego celu pomieszczeniu.

3. Miejsce w którym przetwarzana i przechowywana jest żywność powinno spełniać podstawowe zasady higieniczne.

**Art. 7. 1.** Za jakość wytworzonych produktów odpowiada rolnik.

2. Konsument ma prawo odwiedzić gospodarstwo po wcześniejszym umówieniu się, aby poznać sposoby produkcji żywności na miejscu.

3. Sprzedaż żywności przez rolników może odbywać się regularnie, sezonowo lub okazjonalnie, w zależności od rodzaju oraz wielkości produkcji i sprzedaży.

**Art. 8.** W ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. z 2015 r. poz. 594 ze zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 63 w ust. 2 dodaje się pkt 13 o treści:

„13) podmiotów dokonujących sprzedaży żywności przez rolników, o której mowa w przepisach ustawy z dnia ... 2016 r. o sprzedaży żywności przez rolników **oraz zmianie niektórych innych ustaw**”.

**Art. 9.** W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2012 r. poz. 361, ze zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 20 ust. 1c i 1d otrzymują brzmienie:

„1c. Za przychody z innych źródeł, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 9, uważa się również przychody ze sprzedaży przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, z wyjątkiem przetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych uzyskanych w ramach prowadzonych działów specjalnych produkcji rolnej oraz produktów opodatkowanych podatkiem akcyzowym na podstawie odrębnych przepisów, jeżeli:

1) sprzedaż nie jest wykonywana na rzecz osób prawnych, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej lub na rzecz osób fizycznych na potrzeby prowadzonej przez nie pozarolniczej działalności gospodarczej;

2) przetwarzanie produktów roślinnych i zwierzęcych i ich sprzedaż nie odbywa się przy zatrudnieniu osób na podstawie umów o pracę, umów zlecenia, umów o dzieło oraz innych umów o podobnym charakterze;

3) ilości przerobionych produktów roślinnych lub zwierzęcych nie przekraczają ilości określonych na podstawie przepisów rozporządzenia ministra właściwego do spraw rolnictwa wydanego na podstawie art. 2 ust. 4.

1d. Wymogu, o którym mowa w ust. 1c pkt 2, nie stosuje się do:

1) uboju zwierząt rzeźnych i obróbki poubojowej tych zwierząt, w tym również do rozbioru, podziału i klasyfikacji mięsa;

2) wytwarzania mąki ze zboża pochodzącego z własnej uprawy.”;

2) w art. 21 w ust. 1 pkt 71 otrzymuje brzmienie:

„71) dochody ze sprzedaży produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy lub hodowli prowadzonych w posiadanym gospodarstwie rolnym w rozumieniu przepisów o podatku rolnym, niestanowiących działów specjalnych produkcji rolnej, przerobionych sposobem przemysłowym, jeżeli przerób polega na kiszeniu produktów roślinnych lub przetwórstwie mleka albo na uboju zwierząt rzeźnych i obróbce poubojowej tych zwierząt, w tym również na rozbiorze, podziale i klasyfikacji mięsa oraz przerobionych w sposób inny niż przemysłowy, jeżeli przerabianie produktów roślinnych lub

zwierzęcych i ich sprzedaż jest zgodna z warunkami określonymi w art. 20 ust. 1c i ust. 1d;”.

**Art. 10.** W ustawie z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. Nr 144, poz. 930, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 uchyla się pkt 4;

2) w art. 2 uchyla się ust. 1b;

3) w art. 6:

a) uchyla się ust. 1d,

b) uchyla się ust. 7;

4) w art. 9 uchyla się ust. 5;

5) w art. 11:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Podatnik uzyskujący przychody wymienione w art. 6 ust. 1, 1a, opłacający ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, może odliczyć od przychodów stratę, o której mowa w art. 9 ust. 3 i 3a ustawy o podatku dochodowym, oraz wydatki określone w art. 26 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym, jeżeli nie zostały odliczone od dochodu lub nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów na podstawie przepisów ustawy o podatku dochodowym.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli podatnik uzyskuje przychody wymienione w art. 6 ust. 1, 1a, opodatkowane różnymi stawkami, i dokonuje odliczeń od przychodów, odliczeń tych dokonuje od każdego rodzaju przychodu w takim stosunku, w jakim w roku podatkowym pozostają poszczególne przychody opodatkowane różnymi stawkami w ogólnej kwocie przychodów.”;

6) w art. 12:

a) w ust. 1 uchyla się pkt 6,

b) uchyla się ust. 5a,

c) uchyla się ust. 9a;

7) w art. 15:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Obowiązek prowadzenia ewidencji nie dotyczy podatników osiągających przychody, o których mowa w art. 6 ust. 1a, jeżeli ich wysokość wynika z umowy zawartej w formie pisemnej.”,

b) w ust. 3a zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Obowiązek prowadzenia ewidencji wyposażenia nie dotyczy podatników osiągających przychody, o których mowa w art. 6 ust. 1a.”,

c) uchyla się ust. 8 i 9;

8) w art. 22 uchyla się ust. 3.

**Art. 11.** Ustawa wchodzi w życie w terminie 14 dni od ogłoszenia.

## Uzasadnienie

Celem niniejszej ustawy jest stworzenie warunków do sprzedaży produktów spożywczych wytwarzanych przez rolników w sposób tradycyjny, domowy, z własnego gospodarstwa. Potrzeba takiego rozwiązania wynika z braku rozgraniczenia wytwarzania żywności metodami przemysłowymi i tradycyjnymi. Regulacja ma przywrócić rolnikowi naturalne prawo do wytwarzania i sprzedaży żywności. Ustawa określa warunki na jakich taka produkcja i sprzedaż ma się odbywać. Ustawa pozwoli rolnikom uzyskać wartość dodaną z przetwarzania własnego surowca oraz umożliwi konsumentom lepszy dostęp do naturalnie produkowanej i przetwarzanej żywności.

Obecne prawodawstwo pozwala rolnikom na wytwarzanie i sprzedaż produktów nieprzetworzonych, z własnego gospodarstwa. Produkcja i sprzedaż produktów przetworzonych z własnych surowców wymaga spełnienia wymogów higieniczno- sanitarnych takich jak obowiązuje wielkie zakłady przemysłu spożywczego.

Taka działalność wymaga zgłoszenia do Urzędu Skarbowego a sprzedaż może odbywać się tylko we własnym gospodarstwie i targowiskach, które nie są usytuowane w budynkach ani w ich częściach.

Takie uregulowanie powoduje, że produkcja żywności przetworzonej w sposób naturalny i nie przemysłowy z roku na rok spada. Rolnicy bezradni wobec tak restrykcyjnych i niekorzystnych dla nich przepisów prawa, nie decydują się na podjęcie takiej działalności. Dodatkowo produkcja i sprzedaż została opodatkowana podatkiem ryczałtowym w wysokości 2% przychodów. (Ustawa z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z dn. 20 maja 2015 r., poz. 699 z późn. zm.).

Obecnie w ramach dostaw bezpośrednich dopuszcza się stosowanie takich czynności jak, np. mycie warzyw, usuwanie liści; suszenie zbóż. Natomiast takie czynności jak na przykład: obieranie ziemniaków; krojenie marchewek; pakowanie sałaty w woreczki - nie mogą być zaliczone do czynności wykonywanych w ramach produkcji pierwotnej, ani za operacje związane z produkcją pierwotną. I nie mogą być sprzedawane w ramach prowadzenia gospodarstwa rolnego. Działania te muszą spełniać odpowiednie wymagania określone w załączniku II do rozporządzenia nr 852/2004 w sprawie higieny środków spożywczych.

Obecnie rolnicy muszą spełniać te same kryteria sanitarne dotyczące produkcji żywności jak duże zakłady przetwórcze. Spowodowało to sytuację, w której rolnicy przestali przetwarzać żywność w swoich gospodarstwach i przestawili się jedynie na produkcję surowca. Jest to główny powód upadku małych i średnich gospodarstw, które nie mają szans na sprzedaż przetworzonych w gospodarstwie produktów.

Małe gospodarstwa są w stanie konkurować jakością i tradycyjnym podejściem do wytwarzania żywności, która jest obecnie poszukiwana na rynku przez co raz bardziej wymagającego konsumenta, dlatego w celu unormowania kwestii relacji producent – konsument, zostają wprowadzone przepisy niniejszej ustawy.

W krajach UE istnieje pewna dowolność w interpretacji prawodawstwa unijnego definiującego sprzedaż bezpośrednią jako „dostawy dokonywane przez producenta małych ilości surowców do konsumenta końcowego lub lokalnego zakładu detalicznego bezpośrednio zaopatrującego konsumenta końcowego” (rozporządzenie (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych). W wielu przypadkach (np. we Francji, Włoszech, na Węgrzech) pojęcie sprzedaż bezpośrednia obejmuje również sprzedaż przetworów wyprodukowanych przez rolników.

Ustawa wprowadza możliwość sprzedaży przetworzonych produktów żywnościowych przez rolnika pochodzących z własnego surowca. Przez surowiec należy rozumieć produkty produkcji pierwotnej, wytwarzane tradycyjnie w gospodarstwie rolnym. Niniejszy projekt ma za zadanie unormowanie przetwarzania i sprzedaży żywności przez rolnika na poziomie ustawowym.

Projekt określa w art. 4, dokładnie zasady produkcji oraz sposób przetwarzania żywności, przeznaczonej do sprzedaży przez rolnika. Dokładne określenie zasad ma na celu postawienie na produkcję naturalnej żywności produkowanej przez rolnika, bez sztucznych konserwantów, wzmacniaczy smaku i koloru. Żywność ma być produkowana tradycyjnie i naturalnie z własnej hodowli, chowu lub uprawy. Dodatkowo rolnik musi podać skład produktu i adres gospodarstwa. Do przetwarzania żywności może używać jedynie naturalnych dodatków, które wynikają z konieczności zachowania tradycyjnej metody wytwarzania.

Ustawa obejmuje również pszczelarstwo i pasterstwo dokonywane przez rolnika jako produkcję rolną objętą możliwością sprzedaży żywności przez rolnika w rozumieniu niniejszej ustawy. Do tej pory kwestie te regulowało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej (Dz.U. Nr 5, poz. 38 z 2007 r.).

W ustawie określone zostały zasady organizacyjne i sanitarne prowadzenia przetwarzania i sprzedaży żywności od rolników. W ustawie wprowadza się domniemanie higienicznego przygotowania produktów na wzór rozwiązań węgierskich, dodatkowo zastrzega się wymóg higienicznego przygotowania żywności stosowany we Francji. Jednocześnie wprowadza się odpowiedzialność rolnika za jakość wytworzonych produktów.

W ustawie określa się wyłączenie przychodów osiąganych z tytułu sprzedaży żywności przez rolnika z zakresu PIT bez względu na osiągane przychody. Sprzedaż żywności od rolnika z uwagi na warunki jej prowadzenia określone w projekcie nie może być obiektywnie dokonywana na szeroką skalę oraz stanowi jedynie działalność dodatkową rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne. Tym samym, zgodnie z projektem sprzedaż żywności od rolnika jest dokonywana wyłącznie w określonych miejscach (wymienionych w projekcie) oraz wyłącznie przez podmioty wymienione w ustawie (rolnika oraz domowników gospodarstwa rolnego). Ze względu na określone ograniczenia, brak jest więc ryzyka, że sprzedaż żywności od rolnika byłaby wykorzystywana przez większe gospodarstwa do sprzedaży własnych produktów w istotnej skali.

## Skutki społeczne i finansowe:

Ustawa dotyczy jednej z największych grup społecznych jaką są rolnicy, według wnioskodawców na ustawie skorzysta około jednego miliona osób. Projekt przywraca tradycyjną rolę rolnictwa jako wytwórcy i przetwórcy żywności, a jednocześnie otwiera nowy rynek naturalnej i zdrowej żywności dla konsumentów. Poprawi budżety domowe gospodarstw rolnych o wartość dodaną wynikającą z przetworzenia własnego surowca co jest istotne dla małych i średnich gospodarstw. Ten typ rolnictwa ma wyższą wartość społeczną ponieważ przyczynia się do utrzymania naturalnej i kulturowej bioróżnorodności, która jest dziedzictwem całego Narodu. Jednocześnie projekt likwiduje szarą strefę sprzedaży przetworzonych produktów rolnych.

## Skutki prawne:

Projekt unormuje na poziomie ustawowym sytuację prawną rolników w kwestii sprzedaży własnych przetworzonych produktów. Projekt jednocześnie zmienia ustawy:

- W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2012 r. poz. 361, ze zm.)
- W ustawie z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej (Dz.U. z 2015 r. poz. 584 ze zm.)

Projekt ustawy wywołuje pozytywne skutki społeczno-gospodarcze czyli zahamowanie odpływu młodych ludzi z gospodarstw rolnych, polepsza budżety domowe gospodarstw, które w tej chwili funkcjonują na skraju bankructwa. Projekt nie rodzi ujemnych skutków dla budżetu państwa i budżetów samorządu terytorialnego natomiast stwarza warunki dla zrównania szans polskich rolników z rolnikami z innych krajów UE.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.